

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på Bokmål

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 09.12.2015

Gusto 01.01.2016 rájes

Gusto 31.07.2021 rádjái

Utgått

Ulbmil

Oskkut ja eallinoainnut speadjalastet olbmuid čiekŋaleamos gažaldagaid ja leat historjjá čađa leamaš mielde hábmeme ovttaskasolbmuid, searvevuodaid ja servodagaid. Máhttu oskkuid ja eallinoainnuid birra lea mávssolaš ovttaskasolbmui, vai máhtá dulkot eallingearddi ja ipmirdit kultuvrraid iežas servodagas ja muđui máilmmis. Dán áiggi mánát ja nuorat deaivvadit mánggalágan kulturváikkuhusaiguin ja árvovuoduiiguin. Risttalaš osku ja árbevierru lea čuđiid jagiid váikkuhan sámi, norgga ja eurohpalaš kultuvrra. Sámis lea don doloža rájes leamaš dábálaš ahte iešguđet kultuvrraid olbmot deaivvadit, go sámít eamiálbmogin leat ássan bálddalagaid eanetloguálbmogiiguin. Sirkumpolára oskkolaš árbevierut mat gávdnojit eatnama davvibeali eamiálbmogiin, leat oassin oktasaš oskkolaš árbbis. Máhttu sámi luondduoskku ja sámi árvourddašeami birra galgá veahkehit ipmirdit kultuvrra ja servodaga, vieruid ja árbevieruid.

Seammás lea humanisttalaš árvoárbevierut addán kulturárbái viidát hivvodaga. Oskkoldatlaš ja eallinoinnolaš girjáivuoha váikkuha eambbo ahte eambbo servodaga. Dovdat iešguđetlágan oskkuid ja eallinoainnuid, etihka ja filosofijja lea deađalaš eaktun eallindulkomii, ehtalaš diđolašvuhtii ja ipmárdussii oskkuid ja eallinoaidnorájiid rastá. Go oktavuodát buot máilmmi eamiálbmogiid gaskkas leat lassánan, dagaha dat ahte lea deađalaš diehtit juoidá eamiálbmogiid oskkolaš árbevieruid birra maiddá máilmmiviidosáččat.

Risttalašvuoha, osku, eallinoaidnu ja etihkka oppalaš oahppahábmenfágan galgá veahkkin hukset oktasaš máhtovuodu ja referánsarámmaid, veahkkin ođđa áddejupmái ja várret saji iešguđet agiide heivehuvvon dialogaide. Máhttu oskkuid ja eallinoainnuid birra, ja makkár doaibma dain lea sihke árbevierrun ja áigequovdilis gáldun oskui, morálii ja eallindulkomii, lea guovddázis fágas. Fága galgá leat deaivvadansadjin ohppiide geain lea iešguđetlágan duogáš, gos buohkat galget árvvus adnot. Oahpaheapmi galgá arvosmahttit ohppiid oppalaš oahppahábmema ja addit saji imaštallamii ja reflekšuvdnii. Dasto galgá fága leat veahkkin ovdánahttit dáiddu ságastallat olbmuiguin geain lea iešguđetlágan oaidnu oskku- ja eallinoaidnogažaldagaide. Dát miellidibuktá ahte ákte oskkolaš árvvuid, olmmošvuogitvuodaid ja olmmošvuogitvuodaid ehtalaš vuodu.

Fága galgá addit máhtu risttalašvuodas, sirkumpolára eamiálbmogiid oskkuin, eará máilmmioskkuin ja eallinoainnuin ja ehtalaš ja filosofalaš fáttáid birra. Dat galgá addit máhtu das makkár mearkkašupmi risttalašvuodas lea kulturárbbin min servodahkii. Danin galgá sullii bealli fága oahpahasáiggis geavahuvvot risttalašvuodamáhtui. Dát mearkkaša ahte lea sadji báikkálaš variašuvnnaide go juogada fága váldoosiid vai olaha gelbbolašvuodamihttomeriid.

Risttalašvuoha, osku, eallinoaidnu ja etihkka lea dábálaš skuvlafága mii dábálaččat galgá čohkket buot ohppiid. Oahpahasláhka bidjá vuodđun ahte oahpaheapmi galgá leat objektiiva, kritihkalaš ja pluralistalaš. Dat mearkkaša ahte galgá leat áššálaš ja bealátkeahtes ja ahte iešguđet máilmmioskku ja eallinoainnut galget ovdanbiddjot áktejumiin. Oahpaheamis ii galgga sárndiduvvot eaige galgga leat oskkumeanut. Ovttdássásaš pedagogalaš prinsihpat galget biddjot vuodđun. Dat mearkkaša ahte buot oskkut ja eallinoainnut galget daid earenoamášvuoda ja girjáivuoda vuodul meannuduvvot fágalaččat ja áššáiheivehuvvon vugiin.

Heivehuvvon oahpahas lea bajimusprinsihppa. Oahpaheamis galgá geavahit mánggalágan ja hásttuheadji bargovugiid, mat veahkkin gaskkustit buot beliid fágas. Bargovugiid ferte seammás várrogasvuodain válljet. Erenoamážit guoská várrogasvuoha bargovugiide mat ovdasteddjiid ja ohppiid oskku ja eallinoainnu mielde orrot leamen eará oskkuid meannun dahje doarjume eará eallinoainnu. Sihke oktagaslaš ja báikkálaš fuolahusaid berre vuhtiiváldit.

Jus oahppi dieđiha beassat luvvejuvvot osiin dábálaš oahpahas oahpahaslága § 2-3a mielde, galgá dát čuovvoluvvot heivehuvvon oahpahasain. Eaktuduvvo ahte lea bistevas ovttasbargu ruovttu ja skuvlla gaskkas ja buorre diehtjuohkin movt oahpahas jurddašuvvo čađahuvvot.

Fága váldoasit

Fága lea juhkkjuovvon váldoosiide madda leat hábmejuovvon gelbbolašvuodamihttomearit. Váldoasit dievasmahttet nuppit nuppiid ja fertejit gehččojuvvot oktavuohatan.

Risttalašvuoha, osku, eallinoaidnu ja etihkas leat gelbbolašvuodamihttomearit 4., 7. ja 10. jahkeceahki maŋgel.

Bajilgovva váldoosiin:

Jahkeceahkki	Váldoosit			
1.-7.	Risttalašvuoha	Sirkumpolára eamiálbmogiid oskkut	Juvddálašvuoha, isláma, hinduisma, buddhisma ja eallinoaidnu	Filosofiija ja etihkka
8.-10.	Risttalašvuoha	Sirkumpolára ja eará eamiálbmogiid oskkut	Juvddálašvuoha, isláma, hinduisma, buddhisma, eará oskkolaš girjáivuoha ja eallinoaidnu	Filosofiija ja etihkka

Risttalašvuoha

Váldoassái risttalašvuoha gullet risttalašvuoha historjjálaš geahččanguovllus ja movt risttalašvuoha ipmirduvvo ja čađahuvvo Sámis, Norggas ja máilmmis dán áiggi, Biibbala mearkkašupmi kulturipmárdusa ja oskku gáldun, ja risttalašvuoda mearkkašupmi servodahkii ja kultuvrii. Váldoasis galgá gieđahallat risttalašvuoda iešguđetlágan árbevieruid ja girkoservodagaid.

Sirkumpolára eamiálbmogiid oskkut

Váldoassái sirkumpolára eamiálbmogiid oskkut gullet sámiid ja eará sirkumpolára eamiálbmogiid luondduoskkut ja oskkodatlaš ja ehtalaš árbevierut. Nuoraidceahkis galgá dát váldoassi maid addit dieđu eará eamiálbmogiid oskkuid birra.

Juvddálašvuoha, isláma, hinduisma, buddhisma ja eallinoaidnu

Váldoassái juvddálašvuoha, isláma, hinduisma, buddhisma ja eallinoaidnu gullet dát oskkut ja válljejuvvo eallinoainnut historjjálaš geahččanguovllus, dáid oskkuid čálaárbevierut kulturipmárdusa ja oskku gáldun, ja movt dát oskkut ja eallinoainnut ipmirduvvojit ja čađahuvvojit máilmmis ja Norggas dán áiggi. Nuoraidceahkis galgá dát váldoassi maid addit dieđuid eará oskkuin ja eallinoainnuin mat dál gávdnojit Norggas, ja eará oskkolaš ja eallinoainnolaš girjáivuodas.

Filosofiija ja etihkka

Váldoassái filosofiija ja etihkka gullet filosofalaš jurddašuvuohki ja ehtalaš reflekšuvdna Muhtin guovddáš filosofat gullet dohko, ja guovddáš eallingažaldagat, morálalaš árvoválljemat ja ehtalaš ákkastallamat leat guovddážiis. Váldoassái gullet maid miellaguottut ja áigeguovdilis ehtalaš čuolbmagažaldagat mánáid ja nuoraid eallimis, lagasservodagas ja máilmmiviidosoččat. Váldoasis gieđahallojuvvojit oktavuodát gaskal etihka, oskku ja eallinoainnu.

Diibmolohku

Diibmolohku lea almmuhuvvon 60-minuvtta ovtadahkan:

MÁNÁIDCEAHKKI:

1.-7. jahkeceahkiin: 427 diimmu

NUORAIIDCEAHKKI:

8.-10. jahkecehkiin: 157 diimmu

Vuodđogálggat

Vuodđogálggat leat integrerejuvvon gelbbolašvuodamihttomeriide gos dat leat mielde ovdánahttime fágagelbbolašvuoda ja leat maid oassin das. Risttalašvuoha, osku, eallinoaidnu ja etihkka fágas ipmirduvvojit vuodđogálggat ná:

Máhttit njálmmálaččat ovdanbuktit mearkkaša ROEE:s geavahit hupmangiela gulahallat ja čilget oskkuid ja eallinoainnuid, etihka ja filosofiiija. Njálmmálaš gálggat dego ságastallan, dialoga, muitaleapmi ja selveheapmi leat imaštallama, guorahallama ja ákkastallama gaskaoamit. Fágas deattuhuvvo muitaleapmi njálmmálaš ovdanbuktinvuohkin.

Máhttit lohkat mearkkaša ROEE:s muosáhit ja ipmirdit teavsttaid. Lohkan geavahuvvo viežžat dieđuid, dulkot, reflekeret ja áššálaččat ja analyhtalaččat geahčadit muitalusaid ja fágadieđuid mat leat sihke árbevirolaš ja multimedialaš gaskustanhámis.

Máhttit čálalaččat ovdanbuktit mearkkaša ROEE:s ahte máhtta ovdanbuktit máhtu oskkuid ja eallinoainnuid, etihka ja filosofiiija birra ja oaiviliid dain áššiin. Čállin čielgada jurdagiid, vásáhusaid ja oaiviliid ja lea veahkkin dulkot, ákkastallat ja gulahallat. Čállin lea ROEE:s maiddá deaivvadit iešguđetlágan estehtalaš čalahámiiguin ja daid geavahit.

Máhttit rehkenastit mearkkaša ROEE:s ahte máhtta geavahit iešguđetlágan áigerehkegiid ja vugiid movt sáhtta čájehit jahkodatrievdamiid, gávdnat čálabáikkiid oskuigullelaš čállagiin, deaivvadit matemáhtalaš dajaldagaiguin ja lohkogovastagaiguin ja dulkot ja geavahit statistihka. Máhttit dovdat ja geavahit geometralaš hámiid estehtalaš ovdanbuktimiin ja arkitektuvrras eaktuda rehkenastingálgga.

Máhttit atnit digitála reaidduid lea ROEE:s veahkkin suokkardit oskkuid ja eallinoainnuid gávdnandihte iešguđetlágan ovdandivvumiid ja geahčanguovlluid. Deahtalaš gálga lea máhttit atnit digitálalaš diehtohivvodaga mii gávdno, dego govaid, teavsttaid, musihka ja filmmaid, vugiid mielde mat ovttahttet hutkáivuođa ja gáldokritihkalaš diđolašvuoda. Digitála mediat addet ođđa vejolašvuodaid gulahallat ja ságastallat oskkuid ja eallinoainnuid birra. Dát mediat addet vejolašvuoda oažžut valjit dieđuid áigequovdilis ehtalaš čuolbmagažaldagaid birra.

Gelbbolašvuodamihttomearit

Risttalašvuoha

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- muitalit Boares testamentta 1. ja 2. Movssesgirjiid guovddáš teavsttaid sisdoalu birra
- muitalit sisdoalu guovddáš teavsttain movt Ođđa testamentta evangeliumat ovdanbidjet Jesusa eallima ja doaimma
- guldalit muhtin apoastal- ja bassiolbmuidmuitalusaid ja ságastallat daid birra
- válddahit báikkálaš girkuid, gávdnat luottaid risttalašvuoda historjjás báikkálaš birrasis ja guovllus ja daid ovdandivvut
- ságastallat risttalašvuoda birra ja movt oskkolaš doaimmat bohtet ovdan eallinnjuolggadusaid, rohkosiid, gástta, ipmilbálvalusa, allabasiid ja dáidaga bokte
- dovdat sámi ja dárú sálbmaárbevieru

Sirkumpolára eamiálmogiid oskkut

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- mitalit sámi ja eará sirkumpolára sivdnidanmuitalusaid ja álgovuolggamyhtaid movt eananhámit ja elliid hámit leat šaddan
- ságastallat välljejuvvon sámi mitalusaid birra mat čájehit eallinnjuolggadusaid, eallima luonddus ja sámi oktavuodá
- ságastallat vieruid ja nammaárbevieruid birra mat huksejit oktavuodáid olbmuid gaskii
- dovdat sirkumpolára eamiálbmogiid oskkuide gullelaš dáidaga ja geavahit dasa gullelaš estehtalaš ovdanbuktinvugiid

Juvddálašvuohta

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- mitalit Movssesa eallima ja doaimma birra, Tora almmustusa birra ja Tora guovddáš osiid sisdoalu birra
- ságastallat movt oskkudoaimmat bohtet ovdan eallinnjuolggadusaid, rohkosiid, Tora-lohkama, borramušnjuolggadusaid, allabasiid ja dáidaga bokte

Isláma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- mitalit profehta Muhammeda eallima birra, Korána almmustusa birra ja Korána guovddáš osiid sisdoalu birra
- ságastallat movt oskkudoaimmat bohtet ovdan eallinnjuolggadusaid, rohkosiid, Korána-lohkama, borramušnjuolggadusaid, allabasiid ja dáidaga bokte

Hinduisma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- mitalit ovtta hinduismma ipmila ja nissonipmila birra
- ságastallat movt oskkudoaimmat bohtet ovdan eallinnjuolggadusaid, puja, borramušnjuolggadusaid, allabasiid ja dáidaga bokte

Buddhisma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- mitalit Siddhartha Gautama eallima birra ja go son morránii Buddhan
- ságastallat movt oskkudoaimmat bohtet ovdan eallinnjuolggadusaid, rohkosiid, meditašuvnna, allabasiid ja dáidaga bokte

Eallinoaidnu

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit teavsttaid ja mitalusaid mat almmuhit humanisttalaš eallinoainnu ja ságastallat daid birra
- ságastallat movt eallinoaidnohumanisma boahotá ovdan eallinnjuolggadusaid, seremoniijaid ja dáidaga bokte

Filosofiija ja etihkka

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- mitalit filosofa Sokratesa birra

- ovdanbuktit jurdagiid eallima ja jápmima birra, ilu ja morraša birra, buori ja bahá birra ja addit responssa earáid jurdagiidda
- ságastallat árggaide ja basiide gullevaš bearašvieruid oskkuid ja eallinoainnuid rastá
- doalahit ovttagedánis dialoga oamedovddu, ehtalaš eallinnjuolggadusaid ja árvvuid birra
- ságastallat árvvusatnima ja gierdilvuoda birra, ja geavatlaččat eastadit givssideami
- atnit ON' mánáidkonvenšuvnna ipmirdit mánáid vuoigatvuodaid ja dásseárvvu ja máhttit gávdnat ovdamearkkaid mediain ja Interneahtas

Risttalašvuohhta

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget movt Biibbal lea huksejuvvon, máhttit ohcat biibbalteavsttain čálabáikkiid ja reflekeret Biibbala ja giela ja kultuvrra oktavuoda birra
- selvehit Boares testamentta guovddáš mitalusaid patriárkkaid historjjá rájes gitta profetaid rádjái
- selvehit Ođđa testamentta guovddáš mitalusaid Jesusa rájes Bávlosa rádjái
- mitalit risttalašvuoda historjjá guovddáš dáhpáhusaid ja olbmuid birra álgogirku rájes reformašuvnna rádjái
- mitalit Norgga risttalašvuoda historjjá guovddáš dáhpáhusaid ja olbmuid birra reformašuvnna rádjái
- viežžat dieđuid ja mitalit Sámi dálá girkoeallima birra
- ságastallat muhtin lávlla- ja sálbmateavsttaid birra ja sámi oskkolaš musihkkaárbevieruid birra
- ságastallat risttalašvuoda, risttalaš eallindulkoma ja etihka birra deattuhettiin ipmilgova, olmmošoainnu, áigeguovdilis ehtalaš hástalusaid ja välljejuvvon risttalaš teavsttaid
- ságastallat logi báhkoma, Áhččámetrohkos ja apostolalaš oskkudovddastusa sisdoalu birra
- čilget risttalaš áigerehkega ja girkojagi, válddahit risttalaš allabasiid ja guovddáš rituálaid
- válddahit girkovistti ja eará risttalaš rohkosviesuid ja reflekeret daid mearkkašumi ja geavahusa birra, ja atnit digitála reaidduid ohcat dieđuid ja ráhkadit ovdandivvumiid

Sirkumpolára eamiálbmogiid oskkut

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- addit bajilgova sámi luondduoskku váldo dievdo- ja nissonipmiliin ja selvehit movt daidda dolle oktavuoda vieruid ja rituálaid bokte
- digaštallat mitalusaid luonddu veahkeheddjiid ja gáhttejeddjiid birra ja guovddáš árvogažaldagaid mat leat čadnon olbmo ja luonddu oktavuhtii
- ságastallat dovddus bassibáikkiid birra luonddus ja daid mearkkašumi birra sámi árbevierus
- válddahit sámi luondduoskku ja risttalašvuoda gaskavuoda historjjálaš geahčanguovllus
- ovdandivvut eará sirkumpolára eamiálbmotoskkuid váldoiešvuodaid

Juvddálašvuohhta

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget mii lea Tanak, Tora ja Talmud ja ságastallat guovddáš juvddálaš mitalusaid birra
- ságastallat juvddálašvuoda, juvddálaš eallindulkoma ja etihka birra deattuhettiin ipmilgova, olmmošoainnu, oskkudovddastusa, teakstaválljosa ja áigeguovdilis ehtalaš hástalusaid
- čilget juvddálaš kalendara ja áigerehkega, ja válddahit juvddálaš allabasiid, rituálaid ja musihka
- válddahit tempela ja synagoga ja guorahallat daid mearkkašumi ja geavahusa, ja atnit digitála reaidduid ohcat dieđuid ja ráhkadit ovdandivvumiid

Isláma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget mii lea Korána ja hadith, ja ságastallat isláma guovddáš mitalusaid birra

- ságastallat isláma, isláma eallindulkoma ja etihka birra deattuhettiin ipmilgova, olmmošoainnu, oskkuartihkkaliid, vihtta čuoldda, teakstaválljosa ja áigequovdilis ehtalaš hástalusaid
- čilget isláma áigerehkega vuolggasaji, ja válddahit isláma allabasiid, rituálaid ja musihka
- válddahit moskéa ja guorahallat dan mearkkašumi ja geavahusa, ja atnit digitála reaidduid ohcat dieđuid ja ráhkadit ovdandivvumiid

Hinduisma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat hinduismma guovddáš mitalusaid birra
- ságastallat hinduismma, hinduisttalaš eallindulkoma ja etihka birra deattuhettiin muhtin ipmiliid ja nissonipmiliid, dilálašvuođa- ja ipmillašvuođaoainnu, olmmošoainnu, teakstaválljosa ja áigequovdilis ehtalaš hástalusaid
- čilget hinduisttalaš allabassekalendara, ja válddahit hinduisttalaš allabasiid, rituálaid ja musihka
- válddahit tempela ja guorahallat dan mearkkašumi ja geavahusa, ja atnit digitála reaidduid ohcat dieđuid ja ráhkadit ovdandivvumiid

Buddhisma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat buddhismma guovddáš mitalusaid birra
- ságastallat buddhismma, buddhisttalaš eallindulkoma ja etihka birra, deattuhettiin Buddha, dilálašvuođaoainnu, olmmošoainnu, oahpa, seahtoservodaga, teakstaválljosa ja áigequovdilis ehtalaš hástalusaid
- čilget buddhisttalaš allabassekalendara, ja válddahit buddhisttalaš allabasiid, rituálaid ja musihka
- válddahit tempela ja klostera ja guorahallat daid mearkkašumi ja geavahusa, ja atnit digitála reaidduid ohcat dieđuid ja ráhkadit ovdandivvumiid

Eallinoaidnu

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat maid eallinoaidnu sáhtá mielddisbuktit
- čilget mii humanisttalaš eallinoaidnu lea, ja ságastallat humanisttalaš eallindulkoma ja etihka birra deattuhettiin duohtadiliipmárdusa, olmmošoainnu, teakstaválljosa ja áigequovdilis ehtalaš hástalusaid
- ságastallat Norgga Human-Etik Forbund ja máilmmi eallinoaidnuhumanismma duogáziid ja iešvuođaid birra
- válddahit Norgga eallinoaidnohumanismma ávvudemiid ja guovddáš seremoniijaid ja musihkkaalbmanemiid mat speadjalastet humanismma

Filosofiija ja etihka

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget mii lea filosofiija ja etihka
- mitalit Platona ja Aristotelesa birra ja digaštallat muhtimiid sudno jurdagiin
- ságastallat áigequovdilis filosofalaš ja ehtalaš gažaldagaid birra ja digaštallat hástalusaid mat leat čadnon fáttáide geafi ja rikkis, sohti ja ráfi, luondu ja biras, IKT ja servodat
- ságastallat etihka birra oktavuodain nu go iešguđetlágan bearašhámádagat, sohkabeliid oktavuoha, iešguđetlágan sohkabealidentitehta ja buolvvaid oktavuodát
- ságaskušat muhtimiid min áiggi sámi servodagaide áigequovdilis árvogažaldagain
- ságastallat čearddalaš, oskkoldatlaš ja eallinoinnolaš unnitloguálbmogiid birra Norggas ja reflekteret mánggakultuvrralaš servodahkii guoski hástalusaid birra

- digaštallat rasismma ja movt antirasisttalaš barggut sáhttet eastadit rasismma
- čilget deatalaš osiid ON' olmmošvuoigatvuođajulggastusas ja ILO-konvenšuvnnas nr. 169 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain ja ságastallat dáid mávssolašvuođa birra

Risttalašvuohta

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget risttalašvuođa ja risttalaš oskku eallindulkoma iešvuođaid eará árbevieruid ektui; ovttaláganvuođaid ja vuođđoerohusaid
- gávdnat Biibbala guovddáš čállagiid ja čilget Boares ja Ođđa testamentta oktavuodaid
- ságaskuššat välljejuvnon biibbalteavsttaid mat leat vižžojuvvon profehtaid girjjiin, poehtalaš girjjálašvuođas ja viisodatgirjjálašvuođas, ovttá evangeliumis ja ovttá Bávlosa reivviin ja čilget dáid teavsttaid iešvuođaid ja váldojurdagiid
- ságaskuššat iešguđetlágan biibbaloinnuid
- selvehit deatalaš dáhpáhusaid risttalašvuođa historjjás reformašuvnna rájes dálá áigái Sámis, Norggas ja máilmmis ja maiddái risttalašvuođa dálá sajádaga
- selvehit leastadianismma historjjá, viidáneami ja iešvuođaid
- ságastallat risttalašvuođa mearkkašumis sámegeallii, sámi kultuvrii ja servodateallimii ja ságaskuššat risttalaš girkuid beroštumi sámi servodagain
- viežžat digitála dieđuid gažaldagaid birra mat leat áigejuovdilát ollu risttalaččaide
- čilget romalaš-katolalaš, ortodoksalaš ja protestánttalaš risttalašvuođaárbevieruid váldoiešvuođaid
- addit bajilgova eará friddjagirkuid searvegottiin ja risttalaš lihkadusain, dás maiddái hellodatlihkadusa birra
- suokkardallat risttalašvuođa sajádaga ja iešvuođaid muhtin riikkas olggobealde Eurohpá ja ságaskuššat gažaldagaid mat gusket risttalaš miššuvdnii, humanitára bargguide ja ekumenalaš doaimmaide
- ovdandivvut iešguđetlágan risttalašvuhtii gullevaš dáidda- ja musihkkaalbmameiid

Sirkumpolára eamiálbmogiid oskkut

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- selvehit noaidi sajádaga dološ sámi servodagain ja válddahit meavrresgári ja dan geavahusa
- selvehit muhtin ovdalaš ja otnáš oskkolaš ritulaid
- digaštallat sámi árbevirolaš buorádallama ja mearkkaid čilgema
- ságaskuššat sivdnidanmyhtaid ja álgovuolggamuitalusaid sisdoalu ja mearkkašumi
- selvehit eamiálbmotoskkuid máilmmiviidosas geahččanguovllus
- ovdandivvut iešguđetlágan sirkumpolára eamiálbmogiid oskkuide gullevaš dáidda- ja musihkkaalbmameiid

Juvddálašvuohta

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget juvddálašvuođa ja juvddálaš oskku eallindulkoma iešvuođaid eará árbevieruid ektui; ovttaláganvuođaid ja vuođđoerohusaid
- ságaskuššat muhtin välljejuvnon teavsttaid juvddálaš čálaárbevierus
- viežžat digitála dieđuid gažaldagaid birra mat leat áigejuovdilát ollu juvddálaččaide ja daid ovdandivvut
- addit bajilgova deatalaš historjjálaš dáhpáhusain ja viežžat dieđuid juvddálašvuođa dálá sajádaga birra Norggas ja máilmmis
- ovdandivvut iešguđetlágan juvddálašvuhtii gullevaš dáidda- ja musihkkaalbmameiid

Isláma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget isláma ja isláma oskku eallindulkoma iešvuođaid eará árbevieruid ektui; ovttalárganvuođaid ja vuođđoerohusaid
- ságaškuššat muhtin välljejuvvon teavstaid isláma čálaárbevierus
- viežžat digitála dieđuid gažaldagaid birra mat leat áigequovdilát ollu muslimaide ja daid ovdandivvut
- addit bajilgova deađalaš historjjálaš dáhpáhusain ja viežžat dieđuid isláma dálá sajádaga birra Norggas ja máilmmis
- ovdandivvut iešguđetlágan islámii gullelaš dáidda- ja musihkkaalbmanemiid

Hinduisma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget hinduisma ja hinduisttalaš oskku eallindulkoma iešvuođaid eará árbevieruid ektui; ovttalárganvuođaid ja vuođđoerohusaid
- ságaškuššat muhtin välljejuvvon teavstaid hinduisttalaš čálaárbevierus
- viežžat digitála dieđuid gažaldagaid birra mat leat áigequovdilát ollu hinduide ja daid ovdandivvut
- addit bajilgova deađalaš historjjálaš dáhpáhusain ja viežžat dieđuid hinduisma dálá sajádaga birra Norggas ja máilmmis
- ovdandivvut iešguđetlágan hinduismii gullelaš dáidda- ja musihkkaalbmanemiid

Buddhisma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget buddhisma ja buddhisttalaš oskku eallindulkoma iešvuođaid eará árbevieruid ektui; ovttalárganvuođaid ja vuođđoerohusaid
- ságaškuššat muhtin välljejuvvon teavstaid buddhisttalaš árbevierus
- viežžat digitála dieđuid gažaldagaid birra mat leat áigequovdilát ollu buddhistaide ja daid ovdandivvut
- addit bajilgova deađalaš historjjálaš dáhpáhusain ja viežžat dieđuid buddhisma dálá sajádaga birra Norggas ja máilmmis
- ovdandivvut iešguđetlágan buddhismii gullelaš dáidda- ja musihkkaalbmanemiid

Eallinoaidnu

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čilget mii eallinoaidnu lea ja čájehit movt eallinoaidnu iešguđetládje boahdá ovdan
- čilget mii eallinoaidnohumanisma iešvuohta lea eará oskkuid ja eallinoaidnoárbevieruid ektui; ovttalárganvuođat ja vuođđoerohusat
- ságaškuššat iešguđetlágan teavstaid mat ovdandivvot eallinoaidnohumanisma ja digaštallat eallinoaidnohumanistaide áigequovdilát gažaldagaid
- addit bajilgova deađalaš historjjálaš dáhpáhusain ja eallinoaidnohumanisma dálá sajádagas Norggas ja máilmmis
- válddahit váldoiešvuođaid ovta eallinoainnus mii ii leat eallinoaidnohumanisttalaš
- ovdandivvut iešguđetlágan eallinoaidnoárbevieruid oskkukritihkka-ovdamearkkaid
- ovdandivvut iešguđetlágan dáidda- ja musihkkaalbmanemiid mat speadjalastet humanisma

Oskkolaš girjáivuohta

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat ja čilget mii osku lea, ja čájehit movt osku iešguđetládje boahdá ovdan
- čájehit ságastallandáiddu oskku- ja eallinoaidnogažaldagain ja čájehit dohkkeheami iešguđetlágan oskkuide ja oainnuide
- digaštallat áigequovdilis gažaldagaid mat čuožžilit go osku, kultuvra ja servodat deaivvadit
- viežžat dieđuid ja gávdnat iešvuođaid muhtin báikkálaš ja našuvnnalaš oskkuservodagain, dasa gullet sikhisma, Bahá'í-osku, Jehova Vihtanat ja Loahppabeivviid Basiid Jesus Kristusa girku
- selvehit ođđa oskkolaš murránemiid ja ságastallat iešguđetlágan ođđaoskkolaš doaimmaid birra
- suokkardit oskkuid sajádaga ja iešvuođaid muhtin riikkas olggobealde Eurohpá sihke digitála reaidduiguin ja daid haga

Filosofii ja etikka

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ovdandivvut muhtin mearkkašaveara filosofaid ja digaštallat sin jurdagiid
- reflekeret filosofalaš fáttáid birra mat leat čadnon identitehtii ja eallindulkomii, lundui ja kultuvrii, eallimii ja jápmimii, riektavuhtii ja boasttuvuhtii
- selvehit doahpágiid etikka ja morála ja geavahit ehtalaš analiissa man vuolggasadjin leat vuođđo ehtalaš jurddašanvuogit
- ságaškuššat ehtalaš gažaldagaid mat leat čadnon olmmošárvui ja olmmošvuoigatvuođaide, eamiálbmogiid vuoigatvuođaide, dásseárvui ja ovttdássásašvuhtii, earret eará válddidettiin vuođu dovddus ovdagovain
- ságaškuššat árvoválljemiid ja áigequovdilis fáttáid báikkálaš ja máilmmiviidosaš servodagas; sosiálalaš ja ekologalaš ovddasvástádus, teknologalaš hástalusat, ráfibargu ja demokratiija
- reflekeret ehtalaš gažaldagaid birra mat gusket olbmuidgaskasaš oktavuodaide, mánggakultuvrralaš jurddašeapmái, bearrašii ja ustibiidda, bajásgeassimii, ovttaseallimii, heterofiliijii ja homofiliijii, nuoraidkultuvrii ja rumaškultuvrii
- reflekeret oskku, eallinoainnu ja diehtaga oktavuoda
- ságastallat movt sáhtta árvvus atnit olbmuid oskku ja eallinoainnuid

Árvvoštallan fágas

Oppalašárvvosáni árvvoštallan

Jahkeceahkki	Ortnet
10. jahkeceahkki	Oahppit galget oažžut ovttá oppalašárvvosáni.

Eksámen – oahppit

Jahkeceahkki	Ortnet
10. jahkeceahkki	Oahppit sáhttet vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat.

Eksámen – privatisttat

Jahkeceahkki	Ortnet
10. jahkeceahkki	Geahča rávisolbmuid vuođđoskuvlaoahpahusa gustovaš ortnega.

Árvvoštallama oppalaš mearrádusat leat oahpahušlága lánkaásahasas.